

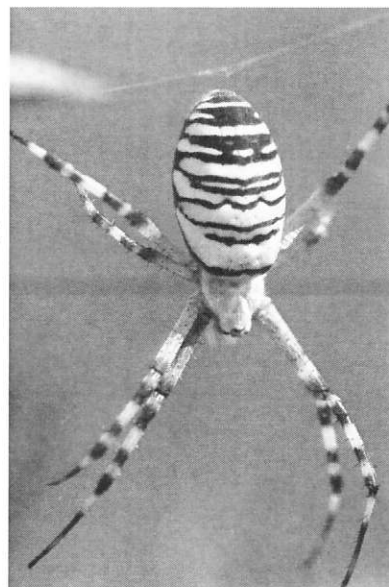

LIBELLEN ALS PROOI VAN DE WESPSPIN

Sinds een aantal jaren kom ik op een moerasheideterreintje en een (verdrogend) blauwgraslandje aan de noordoostkant van de stad Utrecht, de wespspin *Argiope bruennichi* tegen. De laatste jaren bevinden zich hier soms tientallen vrouwtjesspinnen (moerasheide 7-8-2006: 41 spinnen; blauwgrasland: 6-8-2008: 62 spinnen). De meest voorkomende prooien in het web van de spin zijn volgens de literatuur sprinkhanen (van der Linden, 2000). De wespspin vangt die prooien in haar wielweb, dat in gras- en struikvegetatie relatief dicht bij de grond hangt. Karakteristiek voor het web is de zigzagband van boven naar beneden, het stabilimentum.

Mijn waarnemingen in bovengenoemde twee terreinen laten een opmerkelijk verschil in prooi-soorten zien: op het blauwgrasland zijn het voornamelijk sprinkhanen, op de moerasheide vooral heidelibellen (steenrode en bloedrode heidelibel).

De vegetatiestructuur van de terreinen is nogal verschillend: Op het blauwgrasland is de vegetatie vanaf eind juli, als de vrouwtjesspinnen in hun web zitten, gesloten en hoog. De spinnen weten op de een of andere manier in de gras- en zeggevegetatie een diep kommetje te maken waarin het web hangt. De kleine sprinkhanen zitten vaak laag in de ruige vegetatie en springen hierdoor makkelijk in het web. De heidelibellen vliegen echter boven de vegetatie en blijven hier uit het web van de wespspin.

Wespspin (R.J. Koops)

Op de moerasheide is de vegetatie over het geheel afwisselender qua hoogte en vaak wat meer open. De spinnen maken hier hun web in de hogere vegetatie, op de grens van hoog en laag of tegen het gabelstruweel aan. Heidelibellen vliegen dwars door de ijle vegetatie heen en belanden zo in het web van een wespspin. De kleine sprinkhanen daarentegen zitten in de lagere, wat minder ijle vegetatie, waardoor ze minder kans lopen in een web terecht te komen.

Drie maal ben ik een grotere prooi tegengekomen, een waar de wespspin voor meerdere dagen genoeg aan gehad moet hebben. Dat betrof een keer een grote groene sabelsprinkhaan (7-8-2006, moerasheide) en een maal een vrouwtje moerassprinkhaan (4-9-2006, moerasheide). De moerassprinkhaan had ik twee jaar eerder, in 2004, voor het eerst gezien en gehoord op de moerasheide, maar de twee daaropvolgende jaren niet meer. Het vrouwtje in het web van de wespspin kan een enkele zwerver geweest zijn, of ze vormde het bewijs dat de moerassprinkhaan toch in hele kleine aantallen aanwezig was. De jaren erna, in 2007 en 2008, zat er in elk geval een kleine populatie op de moerasheide.

De derde grote en voor mij meest onverwachte prooi, eveneens op de moerasheide (en ook op 4-9-2006), betrof een bruine glazenmaker. Deze zat in een web dat zich laag bij de grond dicht tegen het gabelstruweel aan bevond. Hoe deze glazenmaker in het web verzeild is geraakt, is mij een raadsel.

De enige andere libellensoort (afgezien dus van heidelibellen en deze bruine glazenmaker) die ik ooit in een wespspinnenweb gevonden heb was een lantaarntje (blauwgrasland, 23-7-2008).

Ik ben benieuwd hoe vaak er grotere prooien in de webben gevonden worden. Ik vermoed dat grotere insecten minder vaak laag in de vegetatie zitten en zich waarschijnlijk makkelijker los kunnen rukken uit het web. Dat het deze drie insecten niet gelukt is, komt misschien omdat ze in het stabilimentum gevlogen of gesprongen zijn en dit wellicht steviger is dan de rest van het web. Misschien ook hebben ze de pech gehad dat de wespspin direct bovenop haar buit sprong...

Marian Peterse (marianpeterse@gmail.com)

Literatuur

Jaap van der Linden, 2000. *De opmars van de wespspin argiope bruennichi in Nederland*. In: Nederlandse Faunistische Mededelingen II – 2000.